KÖNYVJELZŐ
AZ ÚJ SZÓ MELLÉKLETE

2004. május 27., csütörtök 3. évfolyam, 5. szám

Poszeidón

Poszeidón munkaasztalánál ült, és számolt. Az összes vizek igazgatása végtelen sok munkával járt. Lehettek volna kisegítői, amennyit csak akar, és volt is neki sok, de mert komolyan vette hivatalát, maga is átszámolt mindent még egyszer, így azután a kisegítők nem sok könnyebbséget jelentettek. Nem mondhatni, hogy örömet szerzett neki, voltaképpen csak azért csinálta, mert rábízták, mi több, gyakran folyamodott, ahogy mondta, derűsebb munkáért, de valahányszor különböző ajánlatokat kapott ilyenkor, kiderült, semmi sem felel meg neki annyira, mint eddigi hivatala. Nagyon nehéz is volt mást találni a számára. Hiszen mégsem lehetett rábízni egy bizonyos tengert; eltekintve attól, hogy a számítási munka ott sem kevesebb, legfeljebb kicsinyesebb, a nagy Poszeidónhoz csak vezető állás illett. S ha nem vizekkel kapcsolatos állást kínáltak neki, már a puszta gondolatától rosszul lett, isteni lélegzete elelfúlt, érc mellkasa megremegett. Egyébként nem is vették nagyon komolyan panaszait; ha egy hatalmasság erőszakoskodik, meg kell próbálni színleg a legreménytelenebb ügyben is engedni neki; arra, hogy Poszeidónt csakugyan felmentik hivatalából, nem gondolt senki, ősidők óta a tengerek istene volt, s annak is kell maradnia.

A legjobban az dühítette – és főként ez okozta hivatalával kapcsolatos elégedetlenségét –, ha a róla alkotott elképzelésekről hallott; hogy például szüntelenül a hullámokon nyargal háromágú szigonyával. Miközben pedig itt ül az óceán mélyén, és állandóan számol, s ezt az egyhangúságot csak néha szakítja meg egy-egy utazás Jupiterhez, mely utazásokról egyébként többnyire dühöngve tér meg. Így azután alig látta a tengereket, futólag legföljebb, ahogy sietve az Olümposzra kapaszkodott, és soha be se barangolta őket igazából. Azt mondogatta, megvárja ezzel a világvégét, akkor bizonyára adódik még egy nyugodt pillanat, amikor épp a befejezés előtt, az utolsó számítás átnézése után csinálhat gyorsan egy kis körutazást.

Franz Kafka
(Tandori Dezső fordítása)

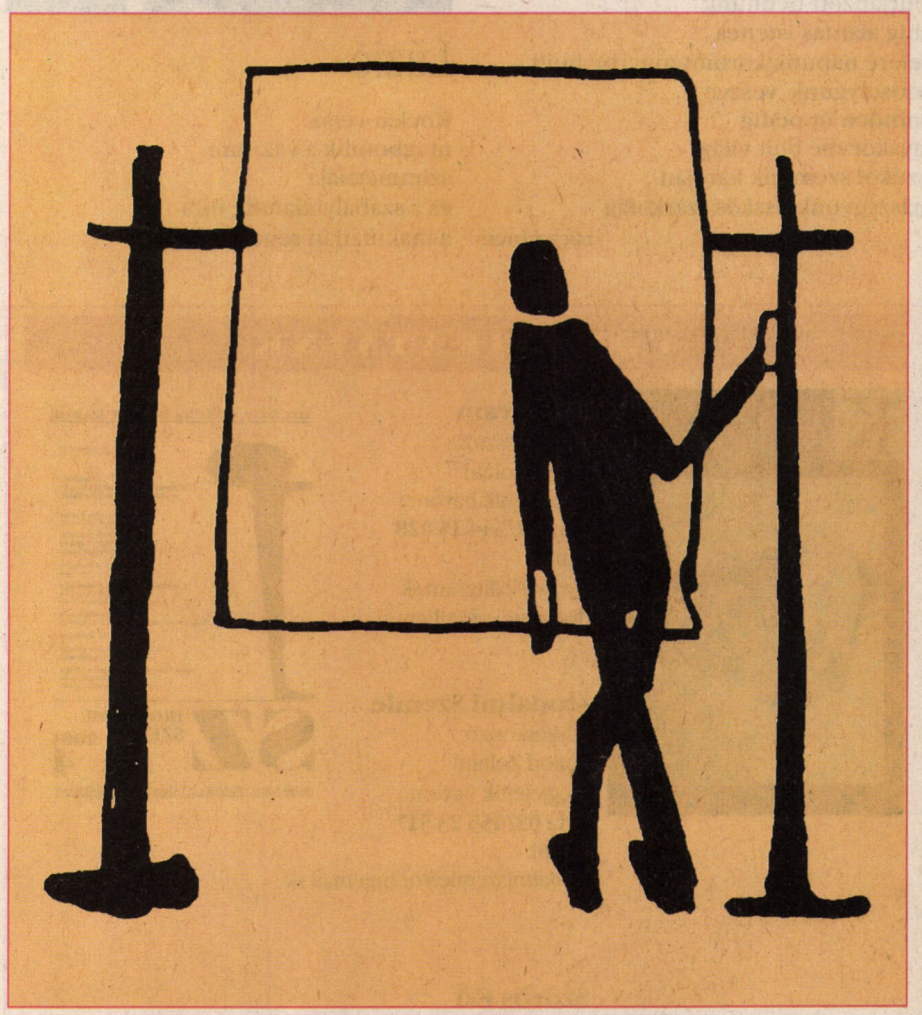

Franz Kafka tusrajza

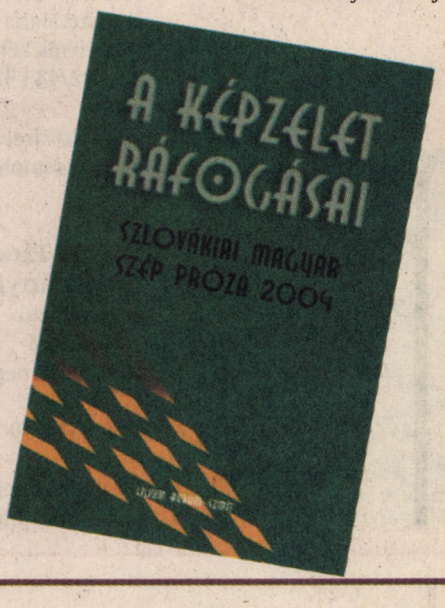

A HÓNAP VERSE

etruszk ének

szerelmem farkas méhében fogant
avas sötétje meddő éjszaka
foncsor szilánk a hold vizében
emlékszel tíria –
a borostyán nap mint égette bőrünk
a Trasimenus vize hogy fodrozott
az idő lélektájba vájva
irtatlan televényként
burjánzott bennünk
míg alantas istenek
jelére napunk koromtengerbe hullt
mosolygunk, veszve
minden út pedig
nyakörvbe bújt világ
szűköl szemünk karéján
nászágyunk üszkös szarkofág

rácz vince

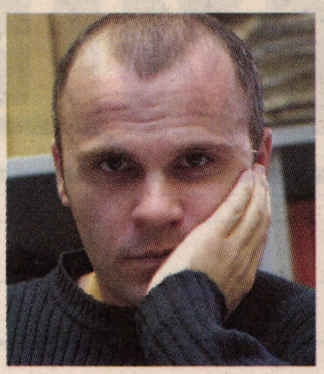

Rácz Vince (Nagymegyer, 1976. V. 24.)
Somogyi Tibor felvétele

Lúzió

Kockát vetsz
megbomlik a vákuum
szimmetriája
és a szabálytalanság újra
a makulátlan rend martaléka

FOLYÓIRATAINK

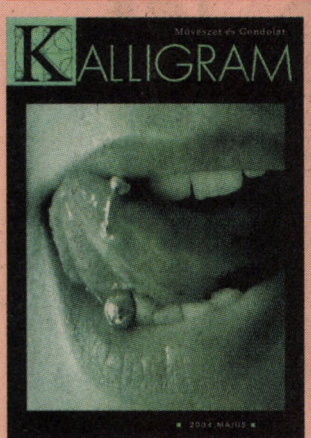

Kalligram
Főszerkesztő:
Csehy Zoltán
Megjelenik havonta
Tel.: 02/544 15 028
e-mail:
csehy@kalligram.sk
distribucia@kalligram.sk

Irodalmi Szemle
Főszerkesztő:
Fónod Zoltán
Megjelenik havonta
Tel.: 02/455 23 517
e-mail:
irodalmiszemle@orangemail.sk

Szőrös Kő
Főszerkesztő:
Haraszti Mária
Megjelenik kéthavonta
Tel.: 02/433 32 410
e-mail:
szorosko@freemail.hu
median@stonline.sk

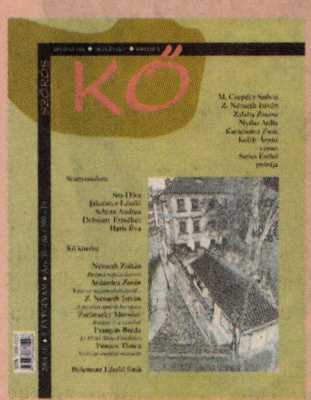

Fórum Társadalomtudományi Szemle
Főszerkesztő:
Öllős László
Megjelenik negyedévenként
Tel.: 031/590 27 90
e-mail:
forum@foruminst.sk
torok@foruminst.sk

ÚJ KÖNYVEINK

András Sándor
Lutheránus Zen
Halál és Meghalás
Kalligram
Másvilág, alvilág, mennyország és pokol. Mi történik a halálig, és mi utána? Milyen módon „él tovább" a meghalt ember?
Kötve, 376 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Balázs F. Attila összeáll.
Arcképcsarnok
Szlovákiai magyar írók portréi
AB-ART
A kötet hatvannyolc szlovákiai magyar szépíró fekete-fehér portréját és irodalmi munkásságának rövid leírását (a szerző születésének helye és időpontja, antológiabeli szereplése, művei, műfordításai) tartalmazza. Ábécérendben. A krétapapírra nyomott portrék az oktatásban is sokrétűen felhasználhatók. Fényképezte Görföl Jenő.
Fűzve, 144 old., 16,2x23,5 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 225 Sk**

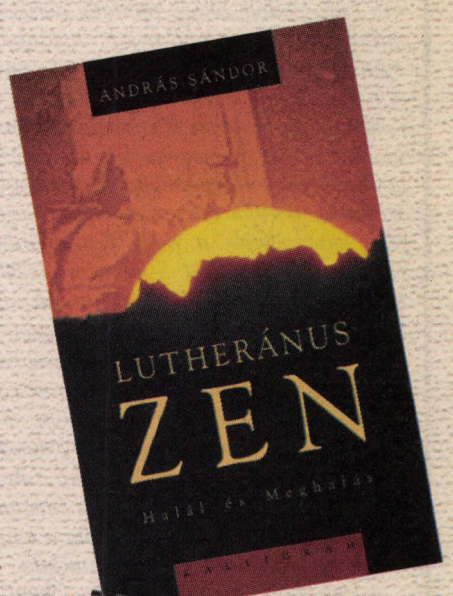

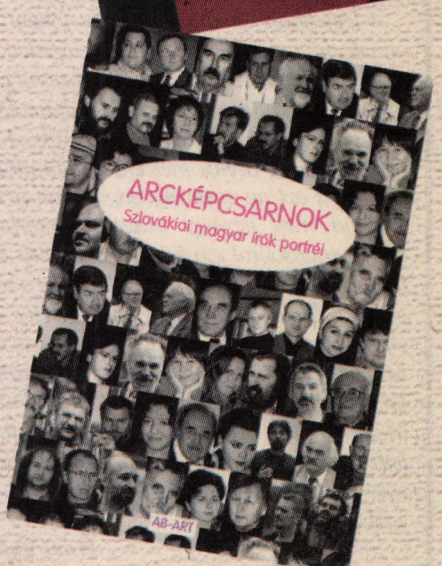

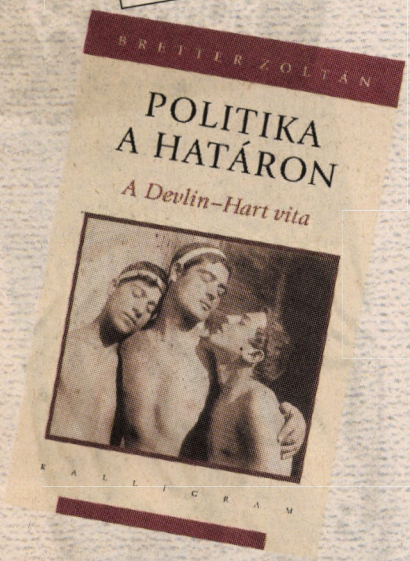

Bettes István
Tio-tio-tio-tinx
Madárország szólamai
Méry Ratio

E különös könyv a madarakról szól, pontosabban arról, hogy mit beszélnek (beszélhetnek) a madarak. Alapjául egy réges-régi ornitológiai leírás szolgált, amely gyakori és feledésbe merült énekesmadaraink hangját írta le. Bettes István a saját „hangszerelésében" szólaltatja meg a kis énekeseket, a tőle megszokott nyelvi leleménnyel és szellemességgel. Illusztrálta: Polányi Rita.

Kötve, 96 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 390 Sk **kedvezménnyel: 360 Sk**

Bretter Zoltán
Politika a határon
A Devlin–Hart vita
Kalligram

A homoszexualitás jogi szabályozásának módozatairól szóló Devlin–Hart vita érvei alapján a modern polgári demokráciák alapvető morálfilozófiai, jogfilozófiai, politikaelméleti kérdéseinek elemzése.

Kötve, 224 old., 12,5x19,8 cm
bolti ár: 220 Sk **kedvezménnyel: 200 Sk**

Brogyányi Kálmán
A fény művészete
AB-ART

A hasonmás kiadás Brogyányi Kálmán ma már hozzáférhetetlen elméleti művét (1933) adja ismét közre. Ez a könyv elsőként képviselte magyarul a huszadik századi fényképfelfogást.

Fűzve, 80 old., 15x21 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel: 135 Sk**

Csanda Gábor összeáll.
Zsé arca
Szlovákiai magyar szép versek 2004
Lilium Aurum–SZMÍT

A kötet az SZMÍT első könyve, s a hagyományteremtés szándékával készült – a Szép versek négy évtizedes hagyományának mintájára. A válogatásba az előző két évben sajtóban, folyóiratok, lapok hasábjain megjelent versek kerültek, néhány esetben kiegészítve önálló vagy gyűjteményes kötetben első közlésként publikáltakkal. A szerzők portréival.

Fűzve, 136 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel 135 Sk**

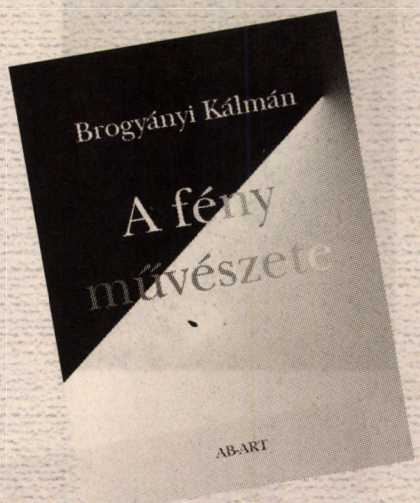

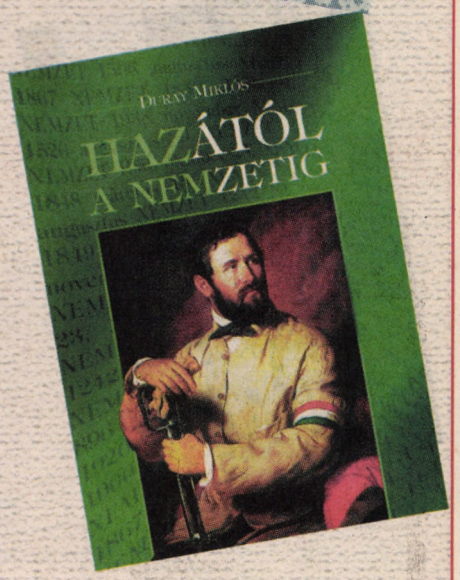

Duba Gyula
Szerelmes földrajzom
Felvidéki őrjárat
Madách-Posonium

Duba Gyula könyve Szabó Zoltán egykori Szerelmes földrajz c. nagysikerű művének az ihletésében állt össze, s a szlovákiai magyarság szűkebb pátriájának, a Felvidéknek az irodalmi „felfedezése". Tizennégy színes festmény reprodukciójával.

Kötve, 72 old., 17x24 cm
bolti ár: 240 Sk

Duray Miklós
Hazától a nemzetig
Méry Ratio

Duray Miklósnak, a politikusnak és a közírónak válogatott írásait tartalmazza a kötet. Az összegyűjtött írások mind a vívódásról szólnak, Duray huszadik század végi vívódásairól. Akad közöttük eddig nem közölt, vagy csak szóban elhangzott és később leírt, esetenként elveszettnek hitt eszmefuttatás.

Kötve, 720 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 390 Sk **kedvezménnyel: 360 Sk**

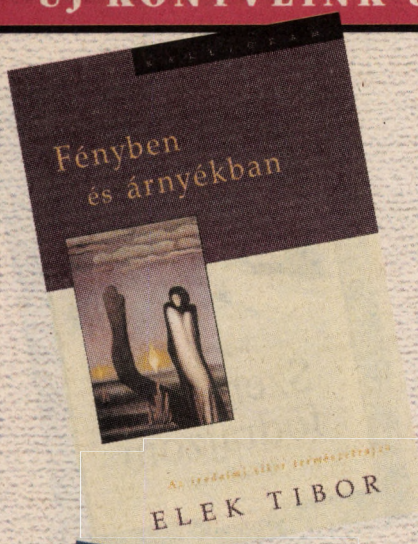

Elek Tibor
Fényben és árnyékban
Az irodalmi siker természetrajza
Kalligram

A szerző kortárs magyar írók műveinek elemzésével, a velük való beszélgetésekkel arra keresi a választ, hogy az egyes művek miért kapják meg az őket méltán megillető elismerést, mások miért nem.

Kötve, 480 old., 13x20 cm
bolti ár: 390 Sk **kedvezménnyel: 350 Sk**

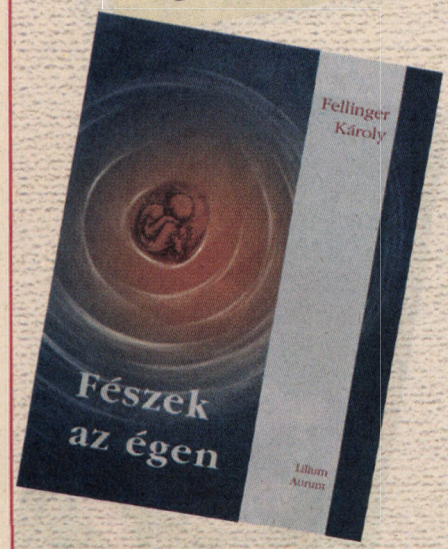

Fellinger Károly
Fészek az égen
Lilium Aurum

A szerző verseinek a tökéletesség utáni vágyakozás hiábavalósága s a mulandóság fuvalma adja meg ünnepélyes, gyakran fájdalmas hangulatát, klasszicitását, ódaszerűségét. Akkor is, amikor korunk nyers elevenségét fogalmazza versbe, s egyáltalán nem ünnepélyes élményekről beszél. A szövegek többsége a személyesség elfedése jegyében született, így akár a tárgyias költészet tartományába is sorolható.

Kötve, 96 old., 13,2x18,2 cm
bolti ár: 168 Sk **kedvezménnyel: 150 Sk**

Gazdag József
Kilátás az ezüstfenyőkre
Kalligram

Az első kötetes szerző hőseit az állandó keresés, a méltóságukhoz való kétségbeesett ragaszkodás jellemzi, egészen addig, míg minden hideg kék nem lesz...

Kötve, 192 old., 11x18,5 cm
bolti ár: 220 Sk **kedvezménnyel: 200 Sk**

Gágyor József
Tallósi szótár I. (A–K)
Madách-Posonium

A mű egy mátyusföldi község (Tallós) nyelvi állapotát rögzíti az 1972–92-es években. A műfaját tekintve regionális szótár 7584 szót tartalmaz, és tulajdonképpen a község egyfajta enciklopédiája is.

Kötve, 212 old., 17x24 cm
bolti ár: 220 Sk

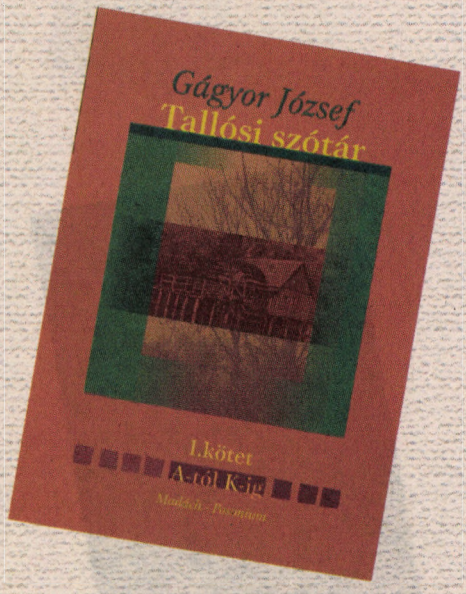

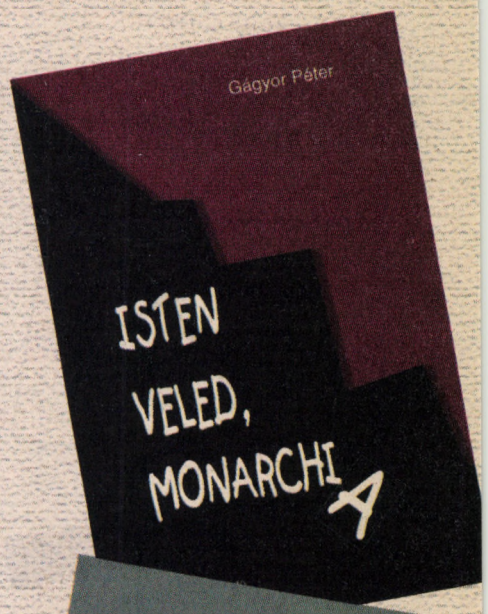

Gágyor Péter
Isten veled, Monarchia
Nap Kiadó

A kötet a szerző három színművét tartalmazza: egy klasszikus, groteszk tragikomédia modern feldolgozását, a Piaf és Simone című drámát és a címadó Isten veled, Monarchiát – melyeknek egyik közös nevezője az osztatlan színházi siker.

Kötve, 168 old., 14x22 cm
bolti ár: 190 Sk **kedvezménnyel: 170 Sk**

Gál Sándor
Smink nélkül
Madách-Posonium

A költőként és prózaíróként ismert Gál Sándor 1967–71-ben a Kassai Thália Színház dramaturgja. Életének erről a két évéről számol be a műve úgy (A Vox Humana Színháztól a Kassai Tháliáig), hogy az egyben a színház indulásának és első két évadának is élvezetes története.

Kötve, 160 old., 13x20 cm
bolti ár: 160 Sk

Görömbei András
Nagy Gáspár
Kalligram

A kismonográfia az első alapos felmérése, elemzése és értékelése a Kossuth-díjas költő teljes, a hagyományon és a modernségen egyszerre alapuló életművének.

Fűzve, 256 old., 12,5x18 cm
bolti ár: 210 Sk **kedvezménnyel: 190 Sk**

Györffy Miklós
Magyar elbeszélő szólamok
Kalligram

A kötet a 20. századi magyar elbeszélőirodalom körébe vágó tanulmányokat és kritikai írásokat tartalmaz, tárgyukat tekintve Kaffka Margittól Márai Sándoron át Kukorelly Endréig.

Kötve, 336 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 240 Sk **kedvezménnyel: 225 Sk**

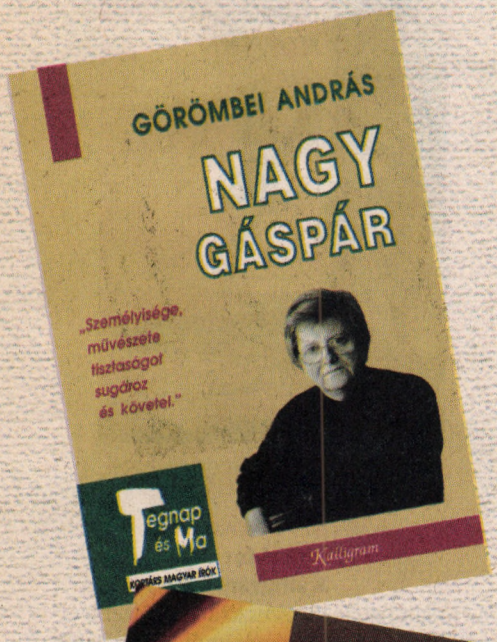

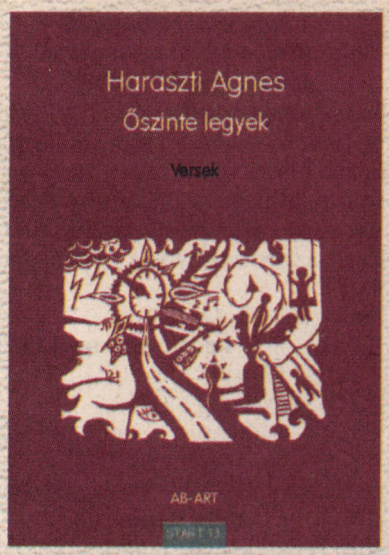

Haraszti Ágnes
Őszinte legyek
AB-ART

A *Start Könyvek* sorozat 13. kötetében új költő mutatkozik be. Kukorelly Endre a könyv fülszövegében a következőképp ajánlja e verseket: „Sokkal nagyobb az izgalom és sokkal kisebb a felelősségérzet bennem, mint bárki gondolhatná, amikor egy egészen fiatal ember könyve elé írok pár mondatot. Dicsérőt persze..."

Fűzve, 72 old., 14x20 cm
bolti ár: 120 Sk **kedvezménnyel: 100 Sk**

Haraszti Mária
A Piros rét meséi
AB-ART

A szerző harmadik mesekönyve iskolába igyekvő és kisiskolás gyerekeknek íródott, kaland és jókedv vár az olvasókra egy nem mindennapi réten.

Kötve, 64 old., 21x29 cm
bolti ár: 160 Sk **kedvezménnyel: 140 Sk**

Ipolyi Arnold
A deákmonostori XIII. századi román bazilika
Hely- és műtörténeti monográfia Deákiről
Madách-Posonium

A könyv címe a mátyusföldi Deáki község Árpád-kori, román stílusú templomát, a pannonhalmi bencés főapátság birtokán épült bazilikát rejti. A középkori művészettörténet tudós kutatója, Ipolyi Arnold (1823–86) akadémiai székfoglalója ebben a kiadásban jelenik meg másodszor.

Kötve, 132 old., 17x24 cm
bolti ár: 175 Sk

Ipolyi Arnold
Fehér-hegységi útiképek
A Kis-Kárpátok
és a Morva folyó vidékének rajza
Madách-Posonium

Ipolyi Arnoldnak, a 19. századi tudós helytörténésznek a Jókai Mór szerkesztette Vasárnapi Újság 1856–58-as évfolyamában megjelent útirajza az egykori Felső-Magyarország sajátos tájegységéről, a Fehérhegység vidékéről (Búrvidék) szól lebilincselő helyismerettel és szépirodalmi invencióval.

Kötve, 108 old., 17x24 cm
bolti ár: 175 Sk

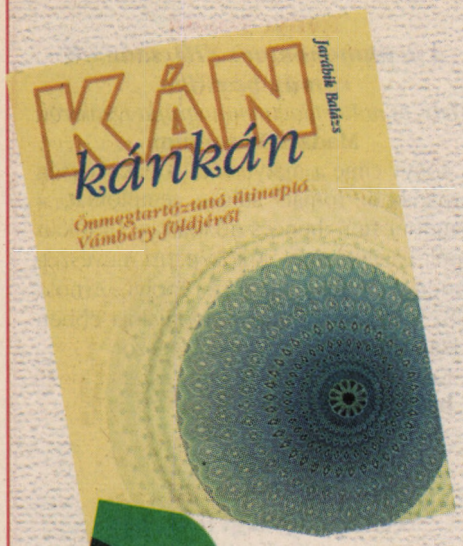

Jarábik Balázs
Kán kánkán
Önmegtartóztató útinapló Vámbéry földjéről
Lilium Aurum

Míg Vámbéry zarándok dervisnek öltözve utazott Belső-Ázsiába, hogy valódi származása ki ne derüljön az akkor hitvitáktól izzó térségben, egy évszázaddal később Jarábik Balázsnak is minden követ meg kellett mozgatnia, hogy egy amerikai alapítvány munkatársaként a demokratikus eszmék terjesztése miatt ne utasítsák ki az önkényuralom jegyeit magán viselő Üzbegisztánból.

Fűzve, 208 old., 13x18,5 cm
bolti ár: 268 Sk **kedvezménnyel: 240 Sk**

Juhász Miklós
Sereg
AB-ART

A Sereg – a Magyar Népköztársaság Néphadserege, amely számos elgondolkodtató és szórakoztató eseménnyel aranyozta be a kor fiataljainak életét. A szerző második kötete ebbe a világba enged betekintést. A regény a *Kenguru Zsebkönyvek* 6. darabja.

Kötve, 112 old., 12,5x17 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Keserű József összeáll.
A képzelet ráfogásai
Szlovákiai magyar szép próza 2004
Lilium Aurum–SZMÍT

A kötet szlovákiai magyar szerzők rövidprózájából nyújt válogatást: a benne szereplő írások az elmúlt két év során jelentek meg folyóiratokban, illetve önálló kötetekben. A gyűjtemény a Szlovákiai Magyar Írók Társaságának második könyve. A szerzők portréival.

Fűzve, 172 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 150 Sk **kedvezménnyel 135 Sk**

Keszeli Ferenc
Pozsony... Anno...
A századforduló képes levelezőlapokon
Méry Ratio

Keszeli Ferenc könyve az egykori koronázó várost, Pozsonyt mutatja be az olvasónak. A szerző sokáig élt Pozsonyban, és a szívéhez közel álló várost természetesen szubjektív élményei és emlékei alapján írja le. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a lírával átszőtt kötet mellőzné a faktográfiai adatokat. A szép kiállítású albumot egykorú képes levelezőlapok illusztrálják.

Kötve, 184 old., 31,5x19,5 cm
bolti ár: 790 Sk **kedvezménnyel: 750 Sk**

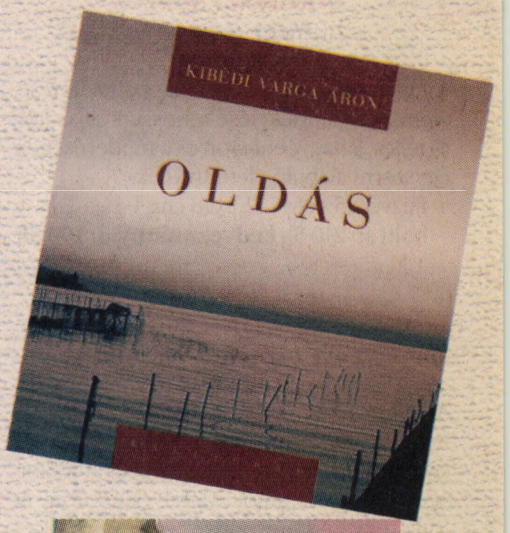

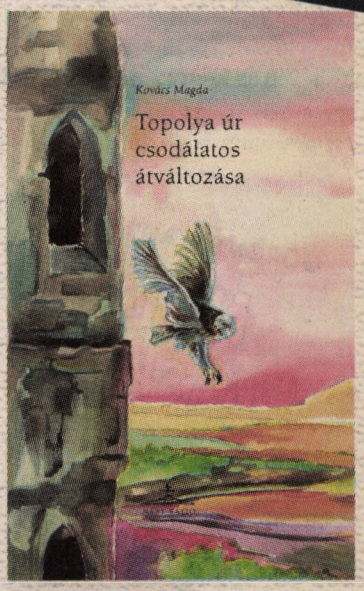

Kibédi Varga Áron
Oldás
Kalligram

A Hollandiában élő szerző a legmélyebb érzésekről, Istenről, szerelemről, identitásról, elmúlásról vall legújabb verseskötetében.

Fűzve, 96 old., 14,5x15,5 cm
bolti ár: 140 Sk **kedvezménnyel 120 Sk**

Kovács Magda
Topolya úr csodálatos átváltozása
Méry Ratio

Kovács Magda legújabb meséskönyve egy különös házikóban játszódik, ahol emberek élnek, de manók suhognak a falban, és sárkányok riogatják a városka lakóit. A városban természetesen különös dolgok történnek, amelyek hol szomorúsággal töltik el az olvasót, hol felemelő érzéssel. Kovács Magda varázslatos nyelvezete ebben a könyvben is tündököl, és lebilincseli a legkisebb olvasót. Illusztrálta: Polányi Rita.

Kötve, 56 old., 19,5x31,5 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 210 Sk**

Kőrösi Zoltán
Budapest, nőváros
Kalligram

Dokumentumok, várostörténeti érdekességek és mai történetek olvadnak össze rendkívül érdekes, szuggesztív prózává. A könyv 2004-ben elnyerte az Édes Anyanyelvünk Pályázat első díját. Czabán György fotóival.

Kötve, 224 old., 14,5x21 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 260 Sk**

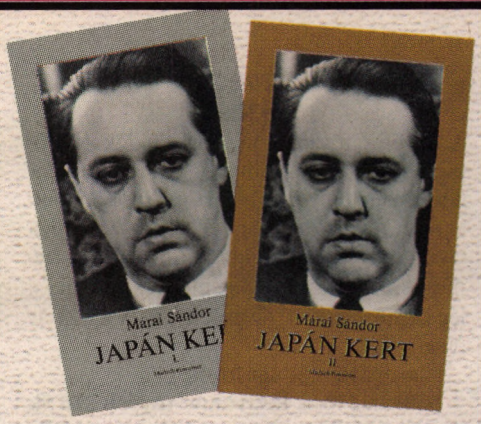

Mirtse Zsuzsa
Égforgató csodagyűrű
Méry Ratio

Mirtse Zsuzsa fiatal meseíró, aki nagyon ért a gyerekek nyelvén. Az Égforgató csodagyűrű a szerző harmadik kötete, és olyan mesevilágot mutat fel, amely a magyar klasszikus népmesehagyomány és a modern törekvések ötvözetének ellenpólusaiból kristályosodik ki. A kötetet Jankovics Marcell illusztrációi teszik még élvezetesebbé.

Kötve, 184 old., 17x24 cm
bolti ár: 690 Sk **kedvezménnyel: 650 Sk**

Lacza Tihamér
Az ókor emlékezete
A sziklarajzoktól az ábécéig
Lilium Aurum

A sok képpel és rajzzal illusztrált kötet az írás kialakulásával, fejlődésével, a letűnt civilizációk írásainak a megfejtésével, ill. a megfejtésükre tett kísérletekkel foglalkozik. Bemutatja a legősibb írástípusokat a piktogrammáktól az ideogrammákon át egészen a szótag- és a betűírásig. Számos illusztrációval, rajzzal, képpel.

Kötve, 218 old., 21,5x30,4 cm
bolti ár: 380 Sk **kedvezménnyel: 340 Sk**

Monoszlóy Dezső
A halottak szigetén
Nap Kiadó

A *Metszet* sorozatban eddig Grendel Lajos és Barak László műveiből jelent meg válogatás. Monoszlóynak e mostani, egyedi szempontok szerint összeállított „pszichokrimijei" (a novellákat Lázár Ervin válogatta) a szerző által a képzeletben és a valóságban bejárt területek poétikai lekérdezései, légvonalban a Budapest–Pozsony–Újvidék–Bécs–Pozsony–Budapest járat mentén.

Fűzve, 162 old., 13x20 cm
bolti ár: 129 Sk **kedvezménnyel: 100 Sk**

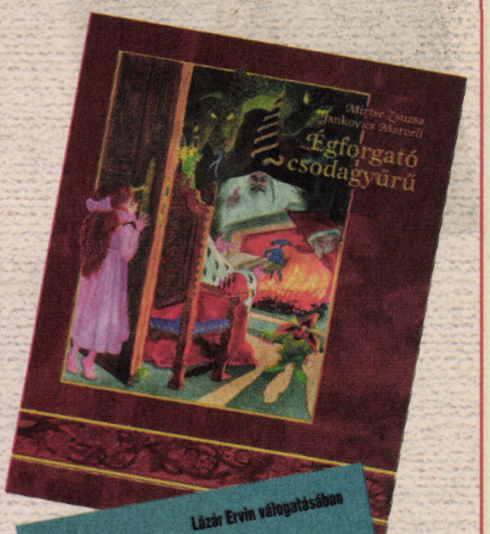

Márai Sándor
Japán kert I., II.
Publicisztikai írások, versek, elbeszélések (1920–1929)
Madách-Posonium

A kassai születésű Márai Sándor első verseit és publicisztikai írásait a Kassai Napló c. napilap közölte a húszas évek elején. Márai itt közreadott tárcái, karcolatai, cikkei, versei és elbeszélései a lap 1920–1929-es évfolyamaiból valók s könyv alakban most jelennek meg először.

Kötve, 256/216 old., 12x20 cm
bolti ár: 210 Sk I. kötet, **200 Sk** II. kötet

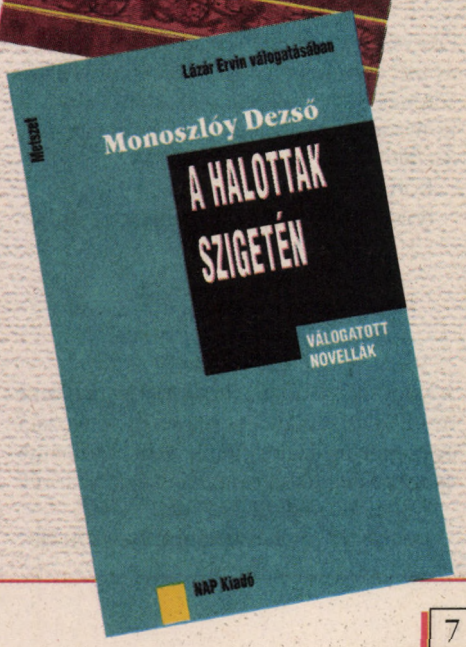

Mednyánszky Alajos
Regék és mondák
Madách-Posonium

A szerző Vág-völgyi monda- és regegyűjteménye a németek és a németül tudó magyarok sok-sok nemzedékének volt kedves olvasmánya. Regények, tankönyvek merítettek belőle. Magyarul a könyv húsz év után most jelenik meg másodszor.

Kötve, 152 old., 17x24 cm
bolti ár: 195 Sk

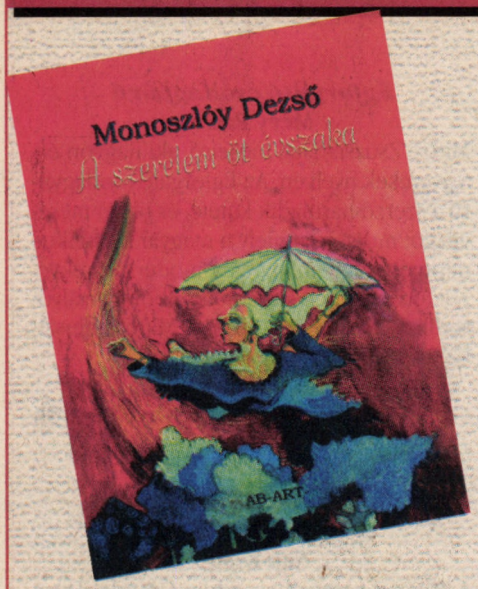

Norbert György
Klára
Nap Kiadó

A regény főszereplője egy vidékről Pozsonyba került fiatalember, aki revizorként keresi kenyerét, s munkája végzése közben ismeri meg későbbi végzetes szerelmét. György Norbert dinamikusan pergő, humoros, nyelvében is leleményes prózája a legszerteágazóbb olvasói elvárásoknak is eleget tesz.

Kötve, 256 old., 13x18 cm
bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 210 Sk**

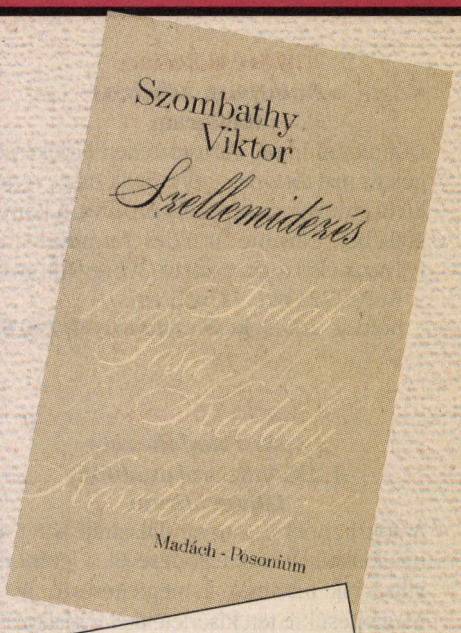

Sós Dóra
Csuriélet
AB-ART

A 15 éves szerző novellái az iskolai és az otthoni közegből táplálkoznak, üde és meglepő fordulatokban bővelkedő szövegekben vallanak egy korosztály életérzéséről, gondolkodásmódjáról. A novelláskötet a *Start Könyvek* sorozat 14. darabja.

Fűzve, 80 old., 14x20 cm
bolti ár: 110 Sk **kedvezménnyel: 99 Sk**

Monoszlóy Dezső
A szerelem öt évszaka
AB-ART

Öt évszak, öt nő, öt szerelem másféle színei és ízei villannak fel a jubiláló író novellafüzérének elgondolkodtató és stílusában máig modern anyagában. A kötet a *Kenguru Zsebkönyvek* 5. darabja.

Kötve, 96 old., 12,5x17 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Szombathy Viktor
Szellemidézés
Madách-Posonium

Szombathy Viktor, szlovákiai magyar íróként a múlt század húszas és harmincas éveiben egész sor jeles személyiséggel (pl. Blaha Lujzával, Kosztolányi Dezsővel, Móra Ferenccel, Bartók Bélával) készített interjút, riportokat a Prágai Magyar Hírlap számára. Válogatás a több mint érdekes, kötetben még meg nem jelent anyagból.

Kötve, 168 old., 12x20 cm
bolti ár: 145 Sk

Németh Gábor—Sebők Zoltán
A mémek titokzatos élete
Kalligram

A Magyar Rádióban elhangzott nagy sikerű beszélgetéssorozat szerkesztett változata egy rejtélyes, születőben lévő új tudományt és szemléletmódot, a memetikát járja körül.

Fűzve, 176 old., 12,2x20 cm
bolti ár: 210 Sk **kedvezménnyel: 190 Sk**

Tóth László
A boszorkány porszívója
Ister—Kalligram

A József Attila-díjas író lebilincselő meseregénye sziporkázó nyelvi leleménnyel, színes-eleven-varázslatos világot teremtve szól gyermekekhez és felnőttekhez. Illusztrálta: Tettamanti Béla.

Kötve, 160 old., 17x24 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Tököly Gábor
Kastélyok, kúriák, udvarházak Gömörben II.
Méry Ratio

A kötet a 19–20. század fordulóján megjelent Borovszky Samu-féle vármegye-monográfiában szereplő gömöri kastélyok és kúriák egyfajta számbavétele kerek egy évszázad elteltével. Míg az első kötet A-tól J-ig taglalta a községeket, a második kötetben K-tól Zs-ig szerepelnek a falvak, illetve a bennük található kastélyok. A könyvet a szerző színes felvételei illusztrálják.

Kötve, 156 old., 15,3x21,7 cm
bolti ár: 340 Sk **kedvezménnyel: 300 Sk**

Urbányi, Pablo
Silver
Nap Kiadó

A képmutató, felszínes fogyasztói társadalmat kigúnyoló szatirikus mű egy intelligens gorilla keserédes karriertörténete a méltatlan emberek között. Az ipolysági származású, spanyolul író kanadai szerző regénye a spanyolon kívül franciául és angolul is olvasható, magyar változatát Dobos Éva készítette.

Kötve, 326 old., 13x19 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 270 Sk**

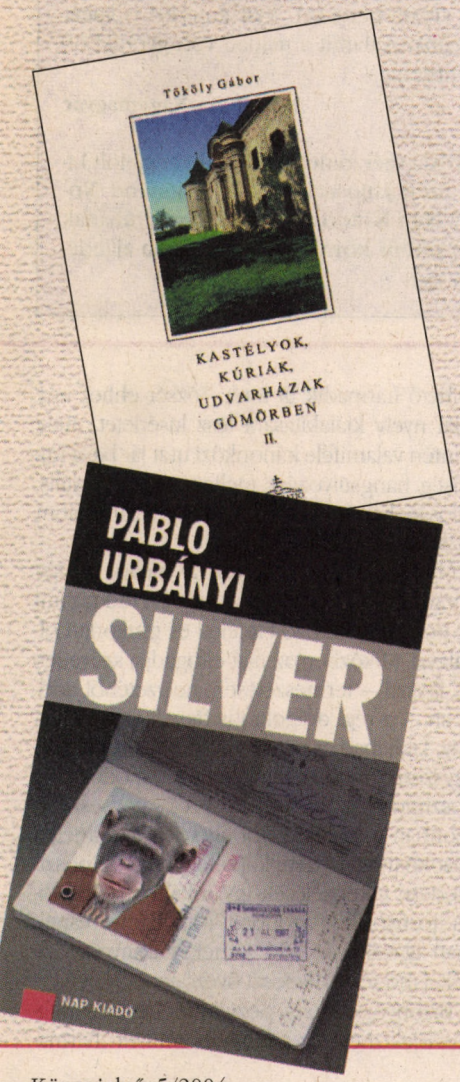

Rokon gyalázat és keserv

Bugár Béla kor- és kórképe – beszélgetőkönyvben

Fontos könyv, figyelemre méltó gondolatok, a szerzőhöz és a kiadóhoz méltatlan két bakival és ennél kisebb nyelvi szépséghibákkal. Röviden így lehetne összefoglalni annak a minap megjelent Kalligram-kiadványnak a jellemzőit, amely egy terjedelmes, nagy ívű interjút tartalmaz Bugár Bélával, továbbá az MKP elnökének három, elvi jelentőségű beszédét adja közre. Szigeti László nem mikrofonkaró, hanem a beszélgetés témáját, tartalmát jórészt meghatározó partnere a politikusnak, akivel hosszú hónapok óta szinte napi kapcsolatban van. S így természetes, hogy kölcsönösen alakítják egymás véleményét mindazokról a számunkra lényeges közügyekről, amelyek nemzeti kisebbségünk múltját befolyásolták, jelenét és jövőjét formálhatják. Ez a partneri, mondhatni, bizalmas viszony érződik a válaszokon is, amelyek Bugár keresztény és ebből is adódóan toleráns értékrendjét, eddigi politikusi pályafutását és az eltelt csaknem másfél évtized szlovákiai társadalmi jelenségeinek jellemzését villantják fel. Mindezzel együtt pedig több mint nyolc évtizedes kisebbségi létünk tényeit és tanulságait. Az interjúalany elévülhetetlen érdeme, hogy ebben markánsan meghatározza a szlovákiai magyarság szuverén azonosságtudatát, amelynek fundamentuma az egyetemes magyar nemzethez tartozás és a szlovákiai állampolgárság, vagyis a kettős kötődés. Elutasít bármiféle budapesti gyámkodási szándékot, s mindeközben olyan világos jövőképet vázol fel, amelynek lényege: minden tekintetben egyenlő polgárként élni, boldogulni Szlovákiában és az egyre táguló világban. Ehhez pedig rendezni kell idehaza közös dolgainkat – mutat rá a politikus, aki demokratikus államstratégiát szeretne, s ennek részeként a kisebbségek jogállásáról rendelkező alkotmánytörvény mielőbbi elfogadását szorgalmazza. Továbbá a közösségi jogaik hivatalos elismerését. Jelenleg „a szlovák alkotmány elismeri ugyan az országban élő kisebbségeket, de a többségi nemzet kollektív identitását előbbre valónak tartja" – hangsúlyozza a magyar pártelnök, aki szerint ez a tény egyértelműen nemzetállami szemléletet tükröz, vagy legalábbis bizonyos megkülönböztetést. Mindezeket a társadalmi igazságtalanságokat csak úgy lehet megszüntetni, ha az állam nem csak a polgárok egyéni identitásvállalását és jogait tartja tiszteletben, hanem – a gyülekezési és a társulási jog alapján – a kollektív identitásvállalást is – hangsúlyozza Bugár. Ez a köntörfalazás nélküli szókimondás, ezzel együtt pedig a szlovákok, csehek és más nemzetek iránti empátia, továbbá az ezeréves rokon gyalázatunk és keservünk közös orvoslásának igénye fogja össze a könyv gondolati ívét és mélységét. Nem véletlen, hogy a könyvet és szlovák fordítását nagy érdeklődéssel fogadták Pozsonyban, de Budapesten és Prágában is.

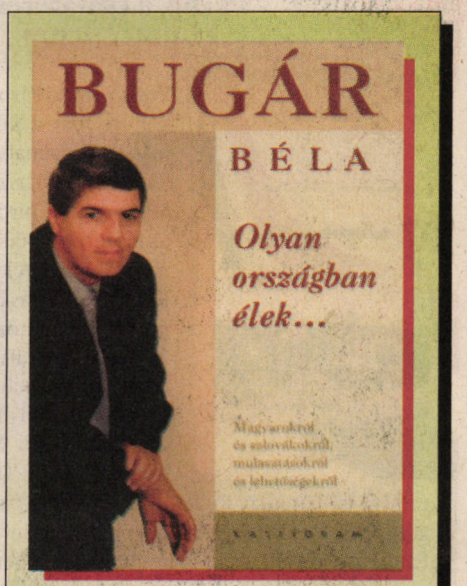

Bugár Béla
Olyan országban élek...
Kalligram

Magyarokról és szlovákokról, mulasztásokról és lehetőségekről – utal a kötet alcíme azokra a témákra, amelyeket a jelenkori szlovák politika egyik legmarkánsabb egyénisége s egyben a legnépszerűbb szlovákiai magyar politikus, Bugár Béla jár körbe könyvében. A könyv az MKP elnökének, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa alelnökének három közéleti előadását-beszédét tartalmazza, valamint egy százoldalas mélyinterjút (a kérdező Szigeti László) a kisebbségi érdekképviseletről, Szlovákiáról, Közép-Európáról, a szlovákiai magyarokról.

Kötve, 192 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 190 Sk **kedvezménnyel: 169 Sk**

Sajnos, két bosszantó hiba vet árnyékot a könyvre. Keresztény értékrendet valló politikus számára különösen zsenánt, ha bíborosi konklávé helyett enklávét mond (16. oldal), s még szomorúbb, hogy ezt a lektor sem vette észre. Miként azt sem, hogy a „vigyázó szemetek Párizsra vessétek" felhívás bizony nem Adytól (89. oldal), hanem éppenséggel Batsányi Jánostól származik. Legújabban néhány magyar nyelvész ugyan már nem tekinti szarvashibának a „médiák" használatát, de ilyen rangos kiadó mégis csak tiszteletben tarthatná azt, hogy már a média is többes szám a latinban.

Szilvássy József

Könyvről könyvre

Végh Fernec
Párbaj a csatatéren
Lilium Aurum

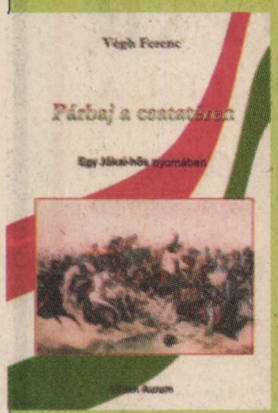

Végh Ferenc Párbaj a csatatéren című könyve már a Könyvjelző 1. évfolyamának 2. számában fölkeltette érdeklődésemet. Már a fedélterve okán is: fehér alapon piros-fehér-zöld lobogó, az előtérben pedig egy csatajelenetet ábrázoló kép. A kötet a Lilium Aurum Kiadó gondozásában jelent meg, alcíme: Egy Jókai-hős nyomában.

Nekem még alapiskolás koromban beszélt a magyartanárom erről a Jókai-hősről, aki nem más, mint a csilizközi Szini Sebő Alajos – róla mintázta Jókai (ha a valóságot csak érintve is) Baradlay Richárdot, A kőszívű ember fiainak hősét. A könyvnek azért is örülök, mert bizony, a történet mára csaknem feledésbe merült, s most, hogy adott a lehetőség véleményt formálni és kedvet csinálni a könyv elolvasásához, tollat fogtam.

A párbajhős huszár Szini Sebő Alajos Csiliznyáradon született, a bécsi királyi gárda testőre lett, a gyermek Ferenc József főherceg, a későbbi osztrák császár és magyar király lovaglómestere. A szabadságharc kitörése után lovasszázadaival elhagyta Bécset, sok harcot követően a tápióbicskei csatában megvív báró Herman Riederel zu Eisenbach őrnaggyal, s legyőzi. (Riederel mellesleg Bécsben még hősünk barátja s kollégája volt, a Jókai-regényben pedig Palwitz Ottóként szerepel.) Ez a győztes párbaj új erőt adott a bátor magyar huszároknak, akik megfutamították az osztrák ellenséges csapatot!

A szép kivitelű könyv több térképet, rajzot, csatajelenetet tartalmaz, s képeket a magyar hadjárat vezérlő tábornokairól, az osztrák seregek vezéreiről, magáról a császárról, továbbá színes fényképeket a felújított nyáradi sírról (itt nyugszik hősünk), a Tápió patakról és a párbaj emlékművéről, valamint a szabadságharcnak a győri Xantus János Múzeumban található ereklyéiről.

Szép János, Csicsó

Könyvről könyvre

Dénes György
Vaskabóca
Lilium Aurum

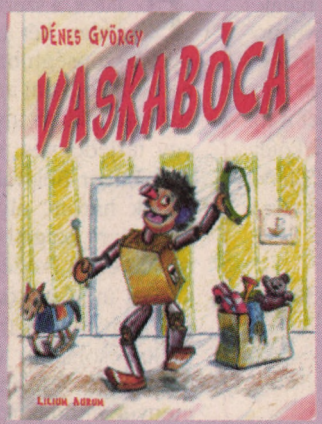

Dénes Györgynek a nyolcvanadik születésnapjára, 2003-ban jelent meg a Vaskabóca című gyermekkönyve, amely válogatást nyújt a költő ismert és legszebb gyermekverseiből, valamint az újabbakból is közöl egy csokorra valót, összesen több mint száz verset.

A természetet, az évszakokat, az állatokat, a gyermekkort és a szülőföldet, a csodaszép gömöri tájat játékossá varázsló Dénes György gyermekversei a zeneszerzőket is megihlették: a kötetben olvasható régebbi versek közül a legszebb és legkedveltebb Sétálni ment három kalap és a Kunok című a Sétálni ment három kalap című kazettán megzenésítve is hallható. (A hanghordozó még 1991-ben jelent meg, a rajta hallható verseket Dusík Gábor válogatta és zenésítette meg.

A Vaskabóca című színes, ellenállhatatlan, valódi versélményt nyújtó kötetet a költő unokája, Matrka Simon grafikái díszítik. Az új versek közül a gyermekek körében a Kilenc boszorkány bokázik, az Ördögök a padláson és a Kuvik című a legkedveltebb. A játékos, pergő ritmusú versek bizonyára sok-sok gyermeknek szereznek vidám perceket. Nyilván azért is, mert Dénes György őriz magában valamit a hajdan volt gyerekből. Lapozzák fel a könyvet, érdemes!

Méry Júlia, Nagymagyar

A Könyvről könyvre rovat szerzőinek az általuk megjelölt kiadványokat postázzuk: Szép Jánosnak Bödők Zsigmond **Nobel-díjas magyarok** (a **Nap Kiadó** ajándéka), Méry Júliának Nemes Nagy Ágnes **Bors néni könyve** (a **Kalligram** ajándéka) című kötetét. Jó olvasást!

A milétoszi komisz

A friss Kossuth-díjas Tőzsér Árpád korábbi tanulmánygyűjteménye (*A nem létező tárgy tanulmányozása)* után öt évvel és a *Finnegan halála* című verseskötet sikerét követően adta ki a *Milétoszi kumisz* című, az utóbbi évek tanulmányait, kritikáit jegyzeteit tartalmazó kötetét.

Hogy némi fény derüljön a Tőzsér-kötet címét jelentő metaforára, álljon itt az a magyarázatféle, melyet maga a szerző nyújt: „Az ókori Elea nem megvetette Milétoszt, hanem vitatkozott vele. De nem a filantrópia vezérelte a vitában, hanem a kényszer: Milétosz jelentőségét nem lehetett nem tudomásul vennie. A mai magyar irodalomban szinte csak Eleának vannak műhelyei, Milétosz képtelen Elea partnere lenni. (...) »1919-ben Mandelstam így hódol Paszternak előtt: 'Paszternak verseit olvasni olyan, mint megköszörülni a torkunkat... Olyan, mintha kumiszt innánk amerikai konzervtej után.«'" (144–5. o.) Ez utóbbi tehát már egy Susan Sontagtól, illetve Mandelstamtól kölcsönvett metafora. S mint ilyen éppen a szövegek vándorlását, az intertextuális viszony bonyolultságát szemlélteti, s így Tőzsér kötetében a „valóságirodalom" mellett az egyik főszereplővé váló „szövegirodalom" jegyeit viseli magán.

Ez a címben rejlő metafora határozza meg az egész kötet elméleti irányultságát, vagyis egy olyan terület meghódításáról van szó, mely az uralkodó irodalmi és irodalomelméleti kánonok között nyílhat. Mindeközben igaz – ahogy a metafora kifejtéséből nyilvánvaló –, hogy ez az irányultság valami ellenében jelöli ki helyét, ugyanakkor azonban hangsúlyozottan a tanulni vágyás dominál benne. Tehát nem klasszikus ellenpólusként definiálódik, hanem ténylegesen egy elképzelhető harmadik út a tét. Tőzsér ehhez egy saját nyelv kialakítására tesz kísérletet, mely szintén valamiféle kánonközi utat jár be: a minőség hangsúlyozása mellett a referenciális, valóságelvű irodalom és a szövegirodalom eszköztárából egyaránt merít.

Mindenképpen csodálatra méltó, ahogy Tőzsér Árpád évtizedek óta lépést tud tartani az irodalom változó elméleti és gyakorlati oldalával. Miközben az újat elfogadja, szövegeibe illeszti – természetesen, helyzetéből adódóan –, a régi dolgokra is figyel, emlékeztet, őriz. Lírájában és tanulmányaiban, kritikáiban egyszerre fedezhetünk fel ún. modern és posztmodern elemeket. Ezek párbeszéde azonban a költészetétől eltérően az elméleti írásokban talán nem kap elég teret – a posztmodern elképzelések így inkább fenyegetően tornyosuló, azonban a hullámverésnek nem igazán ellenálló szirtek, zátonyok lesznek a modern Milétoszt övező tengerében.

Bizonyos elméleti pozícióból ugyanis megkérdőjelezhető ez a fentebb említett „harma-

A ketrec előtt

Silver, a kék szemű és spanyolul is beszélő tolókocsis gorilla egy szombati napon a Stanford Egyetem campusán elmeséli hányatott életét. Hogyan vásárolták meg az afrikai piacon. Miként szoktatták fogkeféhez. Miért háborodott föl gyomra a McDonald'stól. Kik akarták visszaszoktatni a vadonba. És így tovább. Nincs ebben semmi meglepő, hiszen a könyv legelső oldalától értjük, hogy mind Silver, mind a történetet végighallgató-leíró Marco: mi magunk vagyunk.

A spanyol kultúrájú Pablo Urbányi maró gúnyának célpontja szűkebb értelemben a legmajomszerűbb civilizációs csoport, az amerikai felső értelmiség, általánosabban pedig mindegyikünk, akik szimultán vagyunk a kultúrkényelem majmolói és kritikusai. A megvető írói köpés célpontja az a sterillé civilizált Amerika, ahol az egyéni viselkedésmódok minden egyes mozzanata kóros méretben dokumentálódik, elcsökevényesítve a kulturális memóriát, ahol Disneylandben lehet megrendelni életünk egyetlen nagy kalandját, és ahol afféle dolgok miatt ragyog föl a szemünk, amiket – szó szerint – egy majom is meg tud csinálni, mint pl. az italautomata kezelése. (Nekem gondjaim vannak vele...) A jól civilizált társadalom pedálozókból, tudósokból, papokból, yuppie-kból és kurvákból áll, akárcsak bizonyos majomfajok jól szervezett közössége. Más vagyunk-e hozzájuk képest, mint „a jeansbe búját típus", és valós különbség-e, hogy jó esetben van egy többé-kevésbé biztos helyünk „a világ alvajáróinak nagy, kollektív menetében"? Urbányi regényét feltűnővé teszi az értelmiségi kaszt kifinomult kritikája, miszerint az emberi (ön)tudatosság fokával egyenes arányban nő a konformitásra való hajlam. „Alapjában véve úgy cselekedtem, mint egy emberi lény, színleltem, de koherensen" – mondja Silver, a dohányzó és iszákos, kakastaréjszerűre fésült majom, aki farmerben és csuklóján digitális órával tökéletes kritikája a homo conformiensisnek.

Az 1939-ben Ipolyságon született argentin-kanadai Urbányit, valljuk meg, nem nagyon ismerjük. A Silver tíz évvel ezelőtt jelent meg Argentínában, mégis jókor jött hozzánk ez a regény, mert az elkényelmesedés és a végletekig relativizálódott élet réme („Az ajakrúzs fontosabb, mint az ajak meg az igazság") már itt dörömböl az ajtón. Urbányi arról a tespesztő kimódoltságról ír, ami elől Hemingway is inkább Kubába bújt, vagy amit szerintem John Updike tud ma leglazábban elmesélni: „az utcák tiszták, a gyep lenyírva, s a hőségben sziszegnek az öntözőcsapok." Polgári jólét és nyugalom. Urbányi is iróniával dolgozik, de időnként agresszívabb, csípősebb humorral tesz fel etikai kérdéseket a Sesame Street-en és a Muppet Show-n, de legalábbis dupla sajtburgeren szocializálódott generációknak, miközben félkomoly morális tételeihez többek között Voltaire-parafrázist („a lehetséges világok legjobbika") és Gaugain-festményt („nemcsak történelmi könyveket vagy bibliarészleteket olvasott fel nekem, hogy tudjam, honnét jövök, mi vagyok s hova tartok") hív segítségül. Nyelvileg pedig temperamentumos újlatin felkiáltásokkal: óhok, waw-ok, de jaj!-ok, pshhhk, nyiknyukkok és tap-tappok indulatszavaival teszi színesebbé az angolszász irodalom régi jó cinizmusát.

A Silver kiváló narrációs íve megtörik, mikor a szerző feleslegesen hosszúra nyújtja gorillánk őserdőbeli visszaszoktatásának folyamatát. Egy ponton túl a humor komor lágertörténetté kopik, és az érthetőség határát súrolja az enigmatikus „ábécé" metafora. Ami Updike-nál az unott kényelem parafrázisa, az Urbányi regényében Amerika kritikája. Mintha írónk együtt randalírozott volna Castro-álarcban és Zorro-köpenyben az antiglobalista tüntetőkkel néhány éve Ottawában, s ezen a ponton átsuhant rajtam, hogy jólét- és Amerika-ellenesnek lenni a világ legfejlettebb országának egyetemi katedrájáról – nos, nem biztos, hogy hiteles dolog. (Ad abszurdum: ha nem lennének konformok, Urbányinak nem lennének olvasói.) Ugyanakkor az vesse rá az első követ, aki nem tudja értékelni, hogy lévén felső értelmiségi (de nem amerikai!), Urbányi teljesen jogos kritikája egyben önkritika is; tükör, amibe nézni nyilvánvalónak neki is fáj.

Ez a könyv ott üt a legnagyobbat, ahol a modern civilizációs mintakövetés nyugtalanító kérdése kerül elő. Az a súlyos civilizációs identitásválság, amelyben egyik pillanatról a másikra kell majom, ember, szerelmes, politikus stb. identitást váltanunk, merthogy végső soron lehetetlen megtagadnunk, hogy „majom porhüvelyünk dacára lényegében gazdag környezetbeli emberek" vagyunk. Ez a könyv élvezetes ácsorgás a majomketrec előtt: ha megtörténik a baj, töröld le, és nevess.

Vajda Barnabás

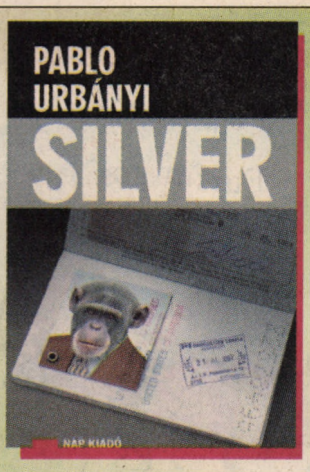

Urbányi, Pablo
Silver
Nap Kiadó
Kötve, 326 old., 13x19 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 270 Sk**

dik út", ez a bizonyos innen is, onnan is merítő nyelvezet, de főleg a technika, mely mint ilyen, óhatatlanul is alkalmaz és tartalmaz következetlenségeket. Erre példaként állhat az, ahogy a tőzséri felfogás alapján a szövegirodalomhoz kapcsolható elméleti iskolák egyik alapvető fogalmát, a nyelvi megelőzöttséget szembeállítja a valóság egy olyan elképzelésével, mely nem vesz tudomást arról a zárójelről, mely közé épp a nyelvi megelőzöttség teszi a valóságot mint alapot. Máshogyan fogalmazva: a tőzséri gondolatok mentén el lehet jutni szinte egészen a nyelvi megelőzöttség fogalmához, azonban ez nem egyeztethető össze azzal a valóságfelfogással, amely szintén ezen gondolatok sajátja.

A tárgyalt, elemzett (élet)művekből, a hosszú névmutatóból is látszik a megmozgatott anyag nagysága és sokfélesége. Tőzsér elméleti irányultságához tartva magát mind a szövegirodalom, mind valóságábrázoló irodalom (hogy ezzel a bevált oppozícióval jellemezzük) területéről vizsgál műveket. Olyan alkotók műveit, mint például Nagy László, Lator László, Orbán Ottó, Rakovszky Zsuzsa, Tandori Dezső, Hizsnyai Zoltán, Esterházy Péter, Závada Pál stb., s ugyanez a kiegyensúlyozottság jellemző az elméleti oldalra is: Alexa Károly, Szabolcsi Miklós, Várady Szabolcs, Margócsy István, Kulcsár Szabó Ernő, Hans Robert Jauss, Jacques Derrida stb. Érdekes színfoltja a kötetnek, hogy más irodalmak képviselőit, illetve szövegeik fordításait is analizálja, így például Mila Haugová, Vladimír Holan, Tomas Tranströmer és Zbigniew Herbert műveit.

Tőzsér törekvésének, az uralkodó iskolák közötti tér kitöltésének nagy haszna lehet, hogy hozzájárul bizonyos alkotók rekanonizációjához, s ezzel bizonyos szempontból korrigálja a mai irodalomolvasás anomáliáit, másrészt pedig természetes módon és (reméljük) eredménnyel kérdőjelezi meg a mai élő kánonok érvényét, s mutat rá azok időlegességére.

Beke Zsolt

Tőzsér Árpád
Milétoszi kumisz
Kalligram
Kötve, 216 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 210 Sk **kedvezménnyel: 189 Sk**

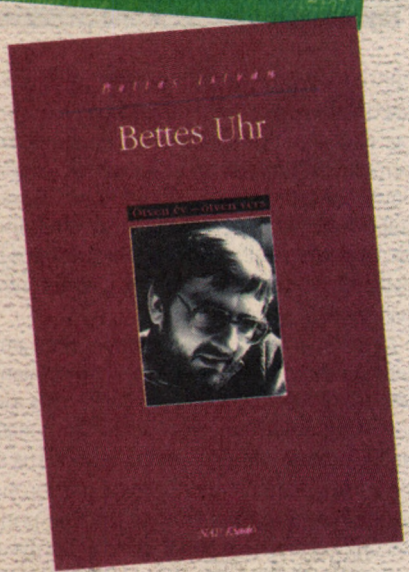

Balázsy Géza
Furgfangos Péter
Mesés foglalkoztató óvodásoknak és kisiskolásoknak
AB-ART

A Furfangos Péterről szóló izgalmas mesét ügyességi feladatok kísérik, amelyek során rajzolni, játszani, gondolkodni, számolni egyaránt lehet.

Kapcsolt 32 old., 15x21 cm
bolti ár: 39 Sk **kedvezménnyel: 35 Sk**

Bettes István
Bettes Uhr
Nap Kiadó

Az *Ötven év – ötven vers* sorozat következő darabja a Madách-díjas költő eddigi hét önálló kötetéből nyújt átfogó válogatást. A sorozatban korábban Tóth László (1999), Kulcsár Ferenc (1999), Varga Imre (2000), Barak László (2003) és Kövesdi Károly (2003) versei láttak napvilágot. Bettes István lírai életművének reprezentatív keresztmetszetéhez Varga Imre írt utószót.

Fűzve, 104 old., 12x18 cm
bolti ár: 130 Sk **kedvezménnyel: 109 Sk**

Borbély Szilárd
Halotti pompa
Szekvenciák
Kalligram

Kétségbeesett és emlékedett küzdelem a megalázott, sírgödörbe tiport emberért. Krisztus figurájában visszatérően „támasztja fel" a meggyalázott kreatúra magára hagyottságát, a testi világ szenvtelen örökkévalóságába vetett oltári szentséget. Az egyházi irodalom és a klasszikus költészet különböző regisztereire rájátszó verseskötet, miközben a szakrális és az antik hagyomány világát eleveníti fel, egyszerre re- és dekonstruálja a manierista-barokk hagyományt.

Kötve, 128 old., 12x19,4 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Bödök Zsigmond
Magyar feltalálók a hajózás és a vasút történetében
Nap Kiadó

A *Magyar Talentum* sorozat hatodik kötete a jeles műszaki alkotók sorából ezúttal azokat mutatja be, akik a folyami hajók és a vasúti közlekedő eszközök kifejlesztésében és tökéletesítésében értek el sikereket. A szerző a történelmi korba ágyazva tárgyalja mindazokat a jelentős mozzanatokat e létesítményeket történetében, amelyek magyar mérnökök leleményességét, tehetségét dicsérik.

Fűzve, 134 old., 15x21 cm
bolti ár: 129 Sk **kedvezménnyel: 109 Sk**

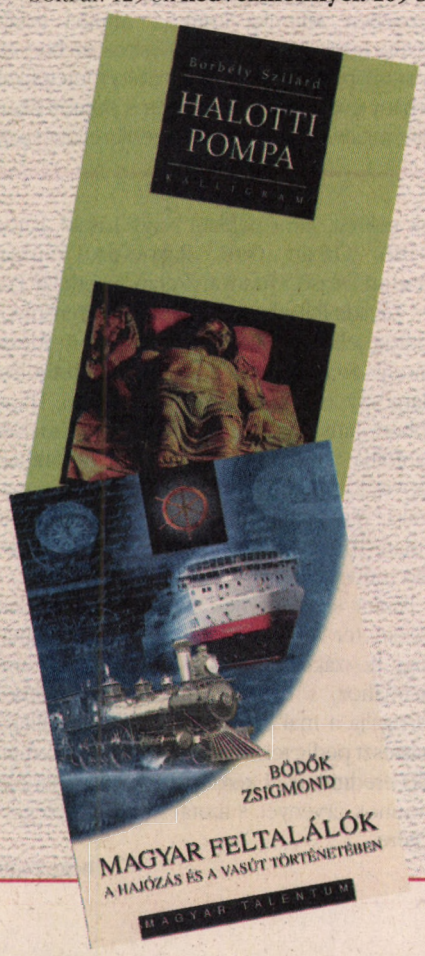

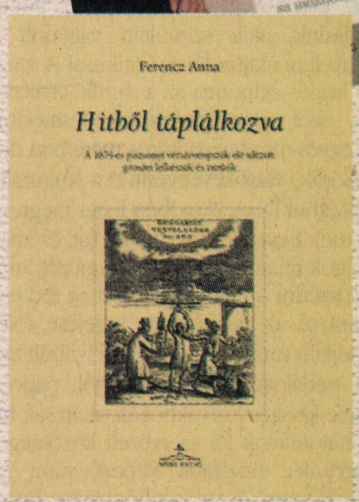

Bugár Béla
Žijem v takej krajine...
Kalligram

Az *Olyan országban élek...* című kötet szlovák változata az MKP elnökének, a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa alelnökének három közéleti előadását-beszédét tartalmazza, valamint egy százoldalas mélyinterjút (a kérdező Szigeti László) a kisebbségi érdekképviseletről, Szlovákiáról, Közép-Európáról, a szlovákiai magyarokról.

Kötve, 192 old., 12x18,5 cm
bolti ár: 190 Sk **kedvezménnyel: 169 Sk**

Ferencz Anna
Hitből táplálkozva
Az 1674-es pozsonyi vértörvényszék elé idézett gömöri lelkészek és tanítók
Méry Ratio

330 éve idézték a pozsonyi vértörvényszék elé azokat a protestáns papokat és tanítókat, akiket hitük feladására próbáltak rábírni az ellenreformáció vezetői. A beidézett hitvallók között nagyon sok volt a gömöri. Közülük kerültek ki a gályarab-prédikátorok is – az ominózus negyven prédikátor, akik hitüket nem feladva vállalták a meghurcoltatást és az embertelenséget. Ferencz Anna könyve nekik állít emléket.

Fűzve, 128 old., 13,3x20 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 150 Sk**

Hrabal, Bohumil
Skizofrén evangélium
Kalligram

A kötet átfogó válogatást nyújt a szerző 1938 és 1952 között született írásaiból, mely magában foglal minden számottevő Hrabal-szöveget az Álomnaplótól a Münchhausenig. Hrabalnak e korai prózája az elemek fortyogására és birkózására emlékeztet: az erupció, az erők robbanása jellemzi a legpontosabban azt, amivel a kötetben találkozunk.

Kötve, 440 old., 15x22,5 cm
bolti ár: 400 Sk **kedvezménnyel: 360 Sk**

Menzel, Jiří
Hát, még mindig nem tudom...
Kalligram

Az Oscar-díjas filmrendező szellemes és elbűvölő, a kisemberek életének fontos kérdéseit megdöbbentő őszinteséggel megfogalmazó, a globalizálódó világban egy hagyományos, jellegzetesen európai értékrendet vállaló és valló könyve remek szatírával ostorozza a pöffeszkedő butaságot, az úrhatnám kispolgáriságot, a talmi csillogást. Körtvélyessy Klára fordításában, Miroslav Barták karikatúráival.

Kötve, 264 old., 12,5x20,5 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 260 Sk**

Hrubik Béla
Jövendölés
Méry Ratio

A hazáról, a szülőföldről, a nyelvről és a hűségről szólnak Hrubik Béla versei.

Fűzve, 48 old., 14,2x21,3 cm
bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 150 Sk**

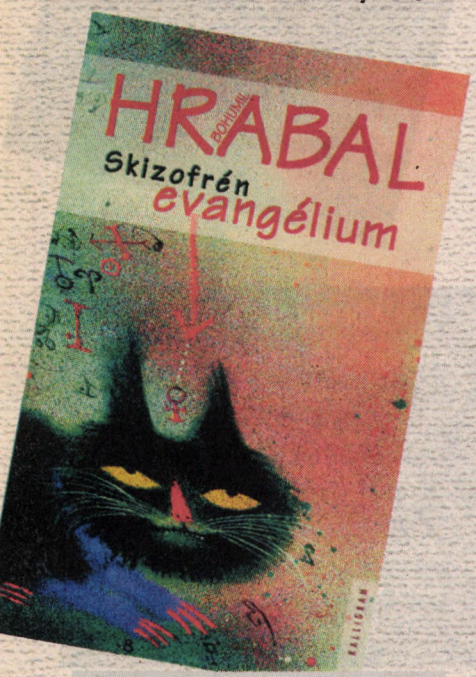

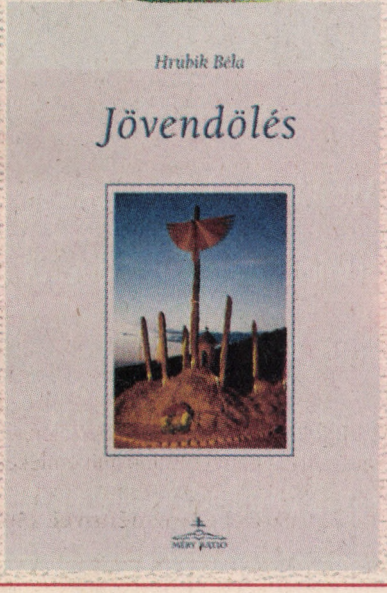

Jász Attila
A szökés gyakorlása
Kalligram

A szerző új kötete a személyiség egységét kérdőre vonó, az írás lehetőségére is rákérdező, kicsit világvégi, kicsit depressziós versek gyűjteménye, mely nem csak a hagyomány felől próbál kapaszkodókat keresni, ötletesen idézve például Celant, Pessoát vagy Rilkét, a korábbi Jász-köteteket is újraformálja, a motívumok kinyitásán, a beszédhelyzetek és a témák lazább, önironikusabb ismétlésén keresztül.

Kötve, 152 old., 15x16,2 cm
bolti ár: 250 Sk **kedvezménnyel: 220 Sk**

Jókai Mária
Szent Iványtól Kisasszonyig
AB-ART

A Nyitra vidékének népi hagyományai című sorozat 3. kötete a nyári ünnepkör szokásaira, jeles napjaira, munkafolyamataihoz kapcsolódó hiedelmeire helyezi ezúttal a hangsúlyt. Kitér a népi gyógyítás, viselet, gyermekjáték, szabadidős tevékenységek sorára ugyanúgy, akárcsak az étkezésre. A búcsújárások és a hitélet területére is betekintést nyújt. Dokumentumokkal, kottákkal.

Fűzve, 152 old: 15x21 cm
bolti ár: 200 Sk **kedvezménnyel: 180 Sk**

Miklós Dénes
Kertészek könyve
Nap Kiadó

Változatos stílusú, könnyen érthető praktikus segédkönyv. A hasznos tanácsok csaknem száz tétele felöleli a háztáji kertészet minden fontosabb részterületét a kert megtervezésétől kezdve a megfelelő gyümölcs-, zöldség- és (szoba)növény-kiválasztásig. A bemutatott fajták közt a hazai jegyzékekben szereplők közül válogat, kiemelten szerepeltetve a kevésbé elterjedteket és az ellenállóbbakat. Színes képmelléklettel.

Fűzve, 112 old., 14,8x20,8 cm
bolti ár: 130 Sk **kedvezménnyel: 99 Sk**

Mintakéve

Két szonettkoszorú az ötvenéves Parti Nagy Lajos mesterszonettjére

Kalligram

Az első szonettkoszorú szerzői: Kukorelly Endre, Jász Attila, Mizser Attila, Borbély Szilárd, Térey János, Orbán János Dénes, Balla Zsófia, Peer Krisztián, Varró Dániel, László Noémi, Kemény István, Vörös István, Tóth Krisztina és Kovács András Ferenc. A másiké: Hizsnyai Zoltán. Parti Nagy Mesterszonettjével, Csuhai István utószavával.

Kötve, 72 old., 15x16,2 cm

bolti ár: 120 Sk **kedvezménnyel: 100 Sk**

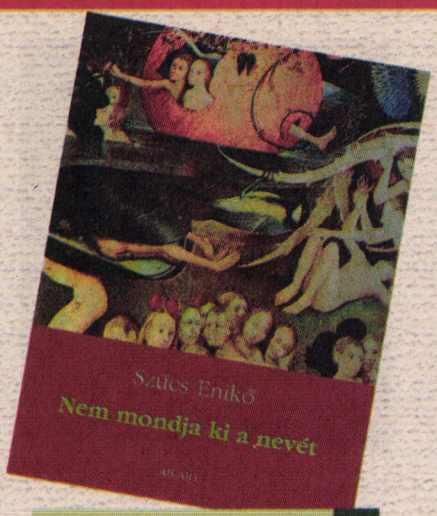

Vida Gergely

Sülttel hátrafelé

Kalligram

A szerző versei úgy teremtik meg a posztmodern költészet sajátos változatát, hogy közben kétségbe is vonják az ilyen besorolások érvényességét. Egyfajta szerepjátékok ezek. Elbeszélői mintha a falusi hétközna-pok nevenincs kisemberei is lennének, személyiségfragmentumok, akik a Csallóköz mai, tömegkultúra által meghatározott nyelvváltozatát beszélik...

Kötve, 72 old., 15x16,2 cm

bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Nemes Nagy Ágnes

Bors néni könyve

Kalligram

Bors néni, a költő halhatatlan mesealakja, akit Dayka Margit formált meg varázslatosan a színpadon, 1978-ban indult el hódító útjára. Azok a gyerekek, akiknek szívébe a könyvnek, a színpadi feldolgozásnak, a televíziós és rádiós közvetítéseknek vagy Novák János zenéjének köszönhetően akkor belopta magát, ma már felnőttek. A mostani új kiadást Pásztor Gábor eredeti illusztrációinak felújított változata gazdagítja.

Kötve, 56 old., 23,5x21,5 cm

bolti ár: [illegible] **kedvezménnyel: 250 Sk**

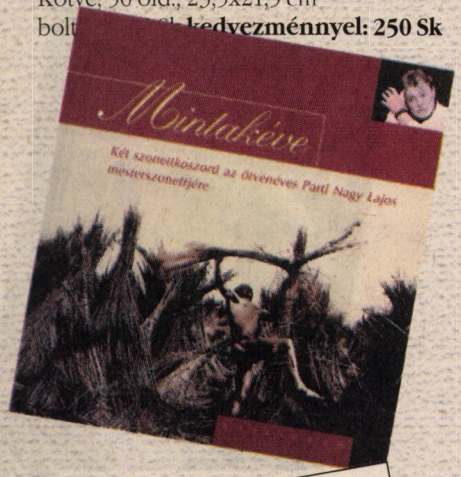

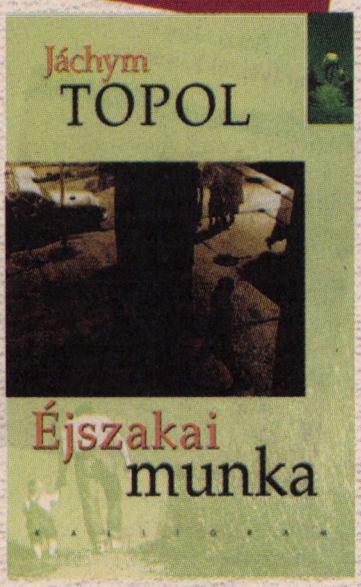

Szűcs Enikő

Nem mondja ki a nevét

AB-ART

Létfilozófiai megközelítésben feltűnik az örök kettősség, kétpólusú világ, férfi és nő örök harcának dilemmája, az egzisztenciális kérdések közérzetre és alkotó művészetre gyakorolt hatása és sok más, Szűcs Enikő felfokozott és izgalmas életútjának állomásai. A prózakötet a *Kenguru Zsebkönyvek* 4. darabjaként jelent meg.

Kötve, 96 old., 12,5x17 cm

bolti ár: 180 Sk **kedvezménnyel: 160 Sk**

Topol, Jáchym

Éjszakai munka

Kalligram

A cseh kortárs irodalom meghatározó alakjának ez már a harmadik könyve a Kalligram kiadásában. A regény titkokkal teli légkörének, változatos stílusának, beszédmódjának, kihagyásos szerkezetének, nyelvileg kitűnően egyénített alakjainak köszönhetően méltán tarthat számot a szerző olvasótábora és új hívei figyelmére. Koloszár Péter fordítása.

Kötve, 280 old., 12x18,8 cm

bolti ár: 230 Sk **kedvezménnyel: 190 Sk**

A bemutatott könyvek
a megjelölt kedvezményes árukon
megrendelhetők.
1000 Sk feletti megrendelés esetén
nem számítunk fel postaköltséget
(65 Sk).
Könyvtárak és iskolák, figyelem!
1000 Sk feletti megrendelés esetén
25% kedvezményt biztosítunk.

Postacímünk:

Vydavateľstvo Kalligram, s. r. o.

Staromestská 6/D P. O. Box 223

810 00 Bratislava 1

Tel./Fax: 00421-2-544 15 028

e-mail: distribucia@kalligram.sk

A film grammatikája

Amikor 1940-ben szívroham következtében elhunyt F. Scott Fitzgerald – a „lost generation" és a dzsesszkorszak emblematikus figurája –, befejezetlenül maradt egy olyan regény, mely az amerikai kritika szerint a hollywoodi álomgyár mesteri ábrázolásának számít. A torzó voltában is lenyűgöző alkotást – már '69-es megjelenését megelőzően is – a szerző főműveként értékelte az irodalomtörténet-írás. Edmund Wilson szerint „A mű olyan testközelből mutatja be az amerikai filmipart, olyan aprólékos figyelemmel elemzi és olyan elmeéllel jelenetezi, amire nincsen példa a hasonló témával foglalkozó irodalomban. *Az utolsó cézár* messzemenően a legjobb hollywoodi regény, s az egyetlen, amely belülről ábrázolja ezt a világot." A mai olvasó számára Wilson '41-es megállapítása kiindulópontul szolgálhat a regénytöredék megközelítését illetően, ám érdemes kiegészítenünk a gondolatmenetet, hiszen a történet itt korántsem ér véget.

Fitzgerald alkotásának – akkori tematikai újdonsága mellett – van legalább két olyan sajátossága, mely igazán a '90-es évek prózafejleményei felől nyerheti el jelentőségét. Az egyik a mű narratív technikájával, a másik a szöveg jelképzésével áll kapcsolatban. *Az utolsó cézár* elbeszélője egy hölgy, aki hol kivonul a történetből, hol pedig saját kalandjairól, gondolatairól számol be. Míg az első esetben az elszemélytelenedő nézőpont a címszereplő (Monroe Stahr filmgyáros) mindennapjairól tudósít, addig az utóbbi részek magánéleti kommentárként funkcionálnak. Az ily módon kibontakozó, több perspektívából látható panorámát eltérő médiumok szövevénye hálózza be. Az emlékezés nyomvonalát és az azt keresztező élménycentrikus szólamokat ugyanis folyamatosan áthatja a hollywoodi retorika, mely mindenekelőtt forgatókönyvekből és filmcitátumokból épül fel (a *Ben Hur*tól a *King Kong*ig). Vagyis Fitzgerald eljárása mintha látensen már tartalmazná azt a poétikai lehetőséget, melyet – jóval később – a médiumok keverésének művészi gyakorlata fog kihasználni és reflektálni. Másrészt a mondatok szintjén is kimutatható, hogy a kijelentések értelemirányait olyan alakzatok biztosítják, melyek magából a filmnyelvből származtathatók (pl. „nagytotál", „fénycsóvák", „trükk", „háttér", „technicolor színek", „premier plán" stb.). Ebből következően *Az utolsó cézár* nem pusztán tematikai feldolgozása a hollywoodi mítoszoknak, hanem olyan műalkotás, mely tárgyával annak speciális jelhasználata alapján lép kommunikációba.

Innen már csak egy ugrás a kliptechnika alkalmazása, ami persze nem jöhetne létre a filmnyelv radikális módosulásai nélkül. (E változások beköszöntét a Fitzgerald-regény címe mintegy sugallja is.) Majd hirtelen vágással színre lép Bret Easton Ellis, akinek *Glamoráma* című sikerkönyvében a százával említett sztárnevek és a katalógusok is megelőlegezik a regény azon vonatkozási rendszerét, amely a különböző, happy end nélküli forgatókönyvek átfedéseiből és a forgatások mechanizmusából bontakozik ki: az elbeszélő egy számára átláthatatlan, többszörösen meg- és átrendezett akciószövedékbe bonyolódik. A Fitzgerald által felvillantott stratégia itt már decentráló hatású, a médiumok keveredése áthatja a fikció minden szintjét, az esetlegesen érvénybe lépő forgatókönyvek szimulációként működnek. Vagy megemlíthetjük Terry Pratchett tizedik Korongvilág-regényét, a *Mozgó képeket*, amely azt példázza, hogy a „mozi-törvényeket" a valós világban alkalmas működésre hozták létre, hiszen hatékonyan helyettesítik a reális viszonyokat. A cselekmény – mely az *Elfújta a szél*től a *Predator*ig terjedő jól ismert filmes szövegek kollázsa – egy népszerű film premierjén kulminálódik: a szereplők életre kelnek a vásznon s berobbannak a valóságba. A nézők a helyzet megoldását természetesen a film főhősét alakító szereplőtől várják, akinek „Fények! Képdoboz! Felvétel!" felkiáltására a kamerák forogni kezdenek, s így ő újra egy film főhősévé válhat.

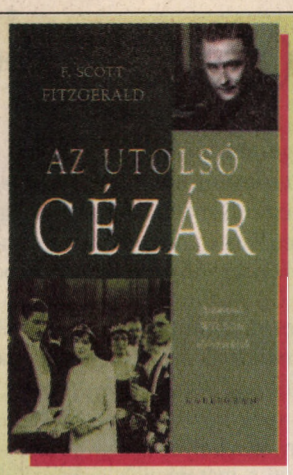

Fitzgerald, F. Scott
Az utolsó cézár
Kalligram
Fűzve, 240 old., 11x17,8 cm
bolti ár: 290 Sk **kedvezménnyel: 259 Sk**

E két példa is alátámaszthatja, hogy a Fitzgerald által kezdeményezett, médiumok közti párbeszéd folytatásra talált. *Az utolsó cézár* újrakiadásának többek között ez a fejlemény ad aktualitást. De a képlet meg is fordítható: bizonyos, hogy a korán elhunyt amerikai prózaíró töredékét máshogy olvassuk a mozi és az irodalom újabb, egymásra reflektáló teljesítményeinek fényében. Fitzgerald jegyzetei között maradt fenn a következő, kiábrándultságot tükröző észrevétel: „Még az intellektuelek is, akikről pedig azt hinné az ember, hogy tájékozottabbak, szintén csak a sztárok különcségeiről, botrányairól, és Hollywood vulgaritásáról akarnak hallani – de ha az ember azt mondja nekik, hogy a filmnek is megvan a maga grammatikája, akárcsak a politikának vagy az autóiparnak meg a társadalomnak, csak üres tekintettel néznek vissza." A szerzőnek nem adatott meg, hogy utolsó regényének recepciójába pillanthasson. Azt tapasztalta volna, hogy a film grammatikáját hasznosító irodalom története éppen saját főművének poétikai forgatókönyve alapján íródik tovább...

H. Nagy Péter

Szerző(k) és cím(ek):

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A megrendelő neve:

.....

.....

Lakhely, utcanév, ház- és irányítószám:

.....

.....

.....

.....

.....

Filozopterek a klónpiacon – 10.

Végezetül pedig – merthogy ennek a kis cikksorozatomnak ez az utolsó darabja – egy olyan témát érintenék, amelyről talán a legelején illett volna kifejteni a véleményemet. Nevezetesen, hogy mi az irodalom haszna.

Ottlik Gézánál ezzel kapcsolatban a következő szellemes citátumot találom: „G. H. Hardy szerint a matematikának az a létjogosultsága, hogy nincs semmi haszna." Ottlik többek között a következőket fűzi még hozzá a fönti idézethez: „Talán inkább úgy áll a helyzet, hogy ez teljesen irreleváns szempont: a matematika messze fölötte áll minden evilági és túlvilági hasznossági kritériumnak, akárcsak a művészet. Ettől még véletlenül hasznuk is lehet, mind a kettőnek: szerintem csakugyan, véletlenül mind a ketten az emberiség létét, életben maradását biztosítják." De nézzük talán konkrétabban.

Ilyen alapon mi a haszna például a számítógépnek? Először is: ezeket a sorokat – mint évek óta minden irományomat – a számítógép billentyűzetén babrálva, kettes számrendszerben kódolom az örökkévalóságnak. Igen ám, csakhogy tollal (még lúdtollal) is írhatnék, mint ezernyi elődöm. A lényegen semmit sem változtatna. Nem hiszem, hogy szövegem érvrendszerének logikai szövedékére vagy érzékletességére feltétlenül jótékony hatást gyakorolna a komputer. Az persze meglehet, hogy a szövegszerkesztő a forma tekintetében új lehetőségekkel kecsegtet, mély meggyőződésem azonban, hogy semmilyen alaki hozadék nincs közvetlen összefüggésben a minőséggel.

A számítógép természetesen nem csupán szövegszerkesztőként „hasznosítható". Villámgyorsan végzi el a számításokat, felgyorsítja az információcserét és a tervezés folyamatát. Hasznos eszköz, mondhatnánk. Hasznos, de csupán eszköz. Valójában csak akkor van haszna, ha a segítségével végzett tevékenység is hasznos. És ez a tevékenység is hasznos cél felé irányul. És így tovább.

Végső soron tehát az a kérdés, van-e az emberi civilizációnak egyetemes, önmaga folytonos újragenerálásán, szellemi és anyagi terjeszkedésén túlmutató célja? Szóval, hogy egyáltalán van-e értelme a létnek? Vagy csupáncsak: „a küzdés maga".

A létjogosultság más kérdés. (Másképp releváns.) Ami van, minden létjogosult, hiszen ha nem lenne az, nem is lenne. A lét, úgy tűnik, nem haszonelvű. Vannak dolgok ugyanis, mégpedig szép számmal, amelyeknek a maguk „haszontalanságában" rejlik a létjogosultságuk. Nem lenne ember az ember, ha minden tevékenységét valamilyen (és nem csupán földhözragadt!) haszonra spekulálva végezné.

Az irodalom és a művészetek létjogosultságát haszonnélküliségük bizonygatásával megkérdőjelezők egy pillanatig sem kételkednek egy álomautó, egy jacht vagy egy kacsalábon forgó palota hasznosságában. Pedig hát ezeknek a javaknak (és különösen halmozásuknak) sem lélekhigiéniai, sem kozmikus szempontból, sem a legelemibb ösztönök (pl. az élet- és fajfenntartási ösztön) felől szemlélve nincs az égvilágon semmi hasznuk. Sőt! (Gondoljunk csak bele...)

És mi a haszna annak, hogy egy megsárgult nyárfalevél, amikor saját instabilis aerodinamikai tulajdonságaira, valamint a tömegvonzás és a lengedező szellő hatásegyüttesére bízva magát elereszti a gallyat, és tétova imbolyogással a földre vitorlázik, pontosan egy kiszáradt éticsiga-ház, egy kupac lócitrom és egy rozsdás konzervdoboz háromszögében landol, és nem öt centiméterrel arrébb?

És mi a haszna annak, hogy egy rendezett életű ötvenes bérszámfejtő (megtörtént eset) úgy követ el öngyilkosságot, hogy százas szeget kalapál a saját fejébe, amikor (szintén megtörtént eset) a sivítva száguldó körfűrészre is ráhajthatná a koponyáját?

És mi haszna a viszonzatlan szerelemnek, a learatatlan bájnak, mi haszna a szeszélynek, az ábrándozásnak, mi haszna a borszeszlángként ellobbanó divatoknak és a cizellált, mégis oly változékony ízlésnek – mi haszna a létezésnek, ha úgyis nemlét vagy más (maradandóbb) létnem követi?

Az irodalom, a művészet luxus. A lélek fényűzése. Vagy inkább: általa követjük, űzzük a fényt. Persze haszontalanul – de talán nem hasztalanul.

Hizsnyai Zoltán

Nyerteseink

Áprilisi számunk helyes megfejtése: Németh Ilona. A megfejtések beküldői közt a **Méry Ratio** ajándékát, Kövesdi Károly Fókakönyv c. gyermekverskötetét soroltuk ki. A szerencsés nyertesek: **Barusz Nóra** (Köbölkút), **Csala Kornélia** (Nyékvárkony), **Lelkes Ágnes** (Diósförgepatony), **Palásti Aranka** (Léva) és **Rácz Anna** (Madar). Jó olvasást!

Várjuk új slágerlistáikat: szavazzanak a Könyvjelző legutóbbi számaiban bemutatott kötetekre, s könyvet nyerhetnek. A könyvkiadók jóvoltából az Önök által kiválasztott könyvet is ajándékba kaphatják, ha bekapcsolódnak a Könyvről könyvre könyvismertető-versenybe.

E havi feladványunk: Prágai születésű prózaíró, 80 évvel ezelőtt, június 3-án hunyt el, regényei: Amerika, A per, A kastély. Ki ő?

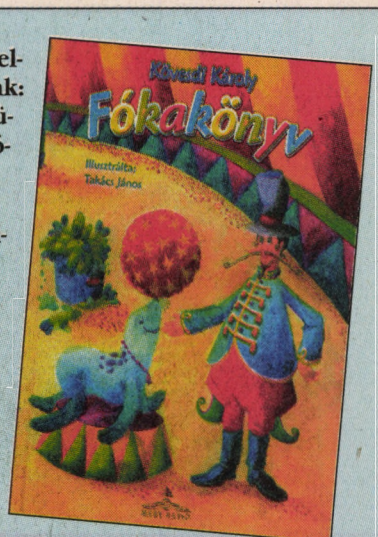

KÖNYVJELZŐ

Az Új Szó könyvekkel és olvasókkal foglalkozó melléklete

www.ujszo.com

Megjelenik havonta egyszer

Készül a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának támogatásával

Szerkeszti: Csanda Gábor

Levélcím:
Könyvjelző,
Námestie SNP 30,
814 64 Bratislava 1

Villanyposta:
konyvjelzo@poetic.com

E számunk szerzői:

Beke Zsolt
(1973) irodalomtörténész, szerkesztő (Dunaszerdahely),

Hizsnyai Zoltán
(1959) József Attila-díjas költő, az Új Szó kultúra rovatának vezetője (Pozsony),

H. Nagy Péter
(1967) irodalomtörténész, kritikus, a JAK-füzetek szerkesztője (Érsekújvár),

Szilvássy József
(1946) újságíró, az Új Szó főszerkesztője (Somorja),

Vajda Barnabás
(1970) tanár, irodalomtörténész (Dunaszerdahely)

A Könyvjelző legközelebb **június 17-én**, csütörtökön jelenik meg.